

Nr 44.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående fortsatta åtgärder för främjande av sparsamhet bland skolungdomen; given Stockholms slott den 15 januari 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Albert Forslund.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 15 januari 1937.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Departementschefen, statsrådet Forslund anför:

Alltsedan år 1928 har riksdagen årligen, efter därom avlåten proposition, lämnat medgivande till att generalpoststyrelsen för främjande av sparsamhet finge intill visst belopp, till en början 50,000 kronor men från och med år 1930 60,000 kronor, av postmedel till skolungdom i riket utdela mindre penningbelopp, insatta å motböcker med postsparbanken, dock högst 2 kronor å varje bok. Åren 1931—1936 medgav riksdagen därjämte, att generalpoststyrelsen finge av postmedel använda ett belopp av högst 1,000 kronor för åtgärder, som till sitt syfte nära sammanhängde med ifrågavarande skolsparverksamhet.

Utdelningen av postsparbanksböcker har skett enligt vissa allmänna riktlinjer, som vid 1928 års riksdag uppdragits för ifrågavarande verksamhet (riksdagens skrivelse nr 207).

I skrivelse den 13 november 1936 har *generalpoststyrelsen* gjort framställning om medgivande att jämväl under år 1937 för enahanda ändamål använda postmedel. Styrelsen har till en början rörande omfattningen av den av postsparbanken bedrivna skolsparrörrelsen lämnat följande redogörelse:

Hittills hava postsparbanksböcker utdelats endast till folkskolebarn, och första utdelningen ägde rum år 1928. De barn, som erhöilo böcker åren 1928 och 1929, torde nu i allmänhet hava avslutat sin skolgång, varför i det följande till s. k. skolsparrörrelser endast hänföras sådana böcker, som utdelats från och med år 1930. Då utdelningen varje år påbörjats först under höstterminen och utdelningen av 1936 års anslag ännu icke är avslutad, hava i stort sett endast de postsparbanksböcker, som utdelats under åren 1930—1935, kunnat komma till användning för barnens egna insättningar av sparmedel. Under dessa år hava utdelats tillhoppa omkring 165,000 böcker med ett insatt gåvobelopp av 2 kronor per bok eller sammanlagt 330,000 kronor. Böckerna hava av barnen disponerats högst sex år (1930 års böcker) och lägst ett år (1935 års böcker). Å böckerna i fråga har genom barnens egna besparingar insatts ett belopp, som inklusive räntor beräknas komma att vid 1936 års utgång uppgå till i runt tal 2,150,000 kronor. Resultatet av postsparbankens skolsparrörrelser måste med hänsyn därtill, att densamma till övervägande delen bedrivs i landets fattigaste delar, där enskilda sparbanker icke finnas eller hittills icke funnit lämpligt bedriva skolsparrörrelser, anses fullt tillfredsställande, och bör denna verksamhets fortbestånd tryggas genom att medel för utdelning av postsparbanksböcker till skolbarn ställas till generalpoststyrelsens förfogande även i fortsättningen.

Utdelningen av postsparbanksböcker vore, fortsätter styrelsen, ännu icke avslutad för år 1936. Det ville dock synas, som om nämnda års anslag icke komme att behöva helt anlitas. Antalet utdelade skolsparrörrelser tenderade nämligen att nedgå. Orsaken härtill vore att söka dels i det under de senare åren starkt minskade barnantalet i skolorna, dels ock i den omständigheten, att de enskilda sparbankerna i ökad omfattning intresserat sig för och bedriva skolsparrörrelser. Styrelsen funne sig med anledning därav böra föreslå, att anslaget för utdelning av postsparbanksböcker till skolbarn minskades för år 1937 från nuvarande 60,000 kronor till 50,000 kronor. Det för åtgärder, som nära sammanhänge med skolsparrörrelsen, hittills anvisade beloppet av 1,000 kronor för år hade, på sätt styrelsen utvecklat i sin skrivelse den 24 november 1930, då anslaget i fråga första gången begärdes, disponerats för bestridande av vissa smärre med skolsparrörrelsens utövande förknippade utgifter. Anledning föreläge icke att vidtaga någon ändring av ifrågavarande belopp.

Generalpoststyrelsen har därefter ifrågasatt, att årligt medgivande av riksdagen att använda visst belopp av postmedel till nu ifrågavarande ändamål icke skulle behöva ske. Styrelsen har till stöd härför till en början åberopat följande av särskilda sakkunniga i av dem den 26 oktober 1933

avgivet betänkande med utredning och förslag rörande rätt för sparbankerna och postsparbanken att anlita ombud m. m. i ämnet gjort uttalande:

Enligt de sakkunnigas mening bör nu tillämpat förfaringssätt anses vara onödigt omständligt. Även om det under de första åren av postsparbankens skolspårverksamhet var påkallat, med hänsyn jämväl till de enskilda sparbankernas intressen, att underställa ärendet riksdagen, synes det böra i fortsättningen vara tillräckligt betryggande, att, så länge av riksdagen prövade och godkända grunder tillämpas, frågan avgöres av Kungl. Maj:t. Framställning om rätt att disponera vederbörligt belopp skulle i så fall göras av generalpoststyrelsen vid avgivande av förslag till stat för postverkets driftkostnader för det kommande året, varvid jämväl skulle lämnas kortfattad redogörelse för skolspårverksamhetens bedrivande, efter det nästföregående statförslag avgavs. Skulle däremot ändring påkallas i fråga om grunderna för beloppets beräkning eller för skolspårverksamhetens handhavande, synes riksdagens medgivande böra inhämtas.

I anslutning härtill anför generalpoststyrelsen:

Av de av Kungl. Maj:t och riksdagen hittills anvisade medlen hade det belopp, som icke förbrukats under visst år, i första hand tagits i anspråk under det därpå följande året. Därest så icke kunnat ske, hade några medel för utdelning ej funnits tillgängliga i början av varje år, innan Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut förelegat. Anslaget uppdelning på två år vore emellertid ur räkenskapssynpunkt mindre lämpligt. Därest medel till skolspårverksamhetens bedrivande anvisades i samma ordning som övriga anslag å postverkets driftkostnadsstat, behöfde någon reservation av ej utdelade medel till ett kommande år icke äga rum och det under visst år i räkenskaperna avförda beloppet skulle komma att överensstamma med vad under året utdelats. Då en omläggning på sätt de sakkunniga föreslagit sålunda innebure påtagliga fördelar, ville generalpoststyrelsen framhålla önskvärdheten av att riksdagens bemyndigande utverkades för Kungl. Maj:t att framdeles besluta i fråga om anslaget till skolspårverksamhet i likhet med vad som skedde beträffande övriga anslag å postverkets driftkostnadsstat.

Generalpoststyrelsen, som utgår från att frågan om anvisande av för år 1937 erforderligt anslagsbelopp under alla förhållanden måste föreläggas riksdagen till avgörande, hemställer, att Kungl. Maj:t ville utverka riksdagens medgivande för styrelsen att för fortsatt främjande av sparsamhet få av postmedel använda *dels* intill ett belopp av femtiotusen kronor för utdelning enligt nu gällande huvudgrunder till skolungdom i riket av mindre penningbelopp, insatta å motböcker med postsparbanken, dock högst två kronor å varje bok, *dels ock* ett belopp av högst ettusen kronor för åtgärder, som till sitt syfte nära sammanhänga med berörda skolspårverksamhet.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har riksdagen under en följd av år medgivit, att generalpoststyrelsen för främjande av sparsamhet bland skolungdomen må använda visst belopp av postmedel. Under åren 1931—1936 har beloppet utgjort 61,000 kronor, därav 60,000 kronor för direkt utdelning till skolungdomen och 1,000 kronor för vissa därmed sammanhängande åtgärder.

Med hänsyn bland annat till det numera minskade barnantalet i skolorna har generalpoststyrelsen beräknat det för nu ifrågasatt verksamhet under

år 1937 erforderliga beloppet kunna minskas med 10,000 kronor till 51,000 kronor. Då av styrelsens redogörelse framgår, att resultatet av skolsparrörelsen får anses tillfredsställande, vill jag tillstyrka, att det för rörelsens fortsatta bedrivande under innevarande år erforderliga bemyndigandet utverkas av riksdagen.

Styrelsen har jämväl ifrågasatt, att spörsmålet om fortsättande av ifrågavarande verksamhet framdeles icke skulle behöva årligen underställas riksdagen utan att Kungl. Maj:t i samband med fastställande av postverkets driftkostnadsstat skulle äga fatta beslut i ämnet. Då ifrågavarande verksamhet numera får anses hava vunnit stadga i enlighet med de av riksdagen år 1928 fastställda huvudgrunderna och det, vid fortsatt tillämpning av nämnda huvudgrunder, näppeligen kan bliva fråga om någon mera avsevärd höjning i förhållande till de belopp riksdagen tidigare beviljat, synes det innebära en icke nödvändig omgång att årligen framlägga frågan för riksdagen. Jag vill därför tillstyrka, att riksdagens medgivande inhämtas till vad generalpoststyrelsen ifrågasatt. Vid bifall till detta förslag skulle det alltså ankomma på Kungl. Maj:t att årligen bestämma det belopp, som av generalpoststyrelsen må för ändamålet disponeras. Skulle det framdeles visa sig lämpligt, att för verksamhetens bedrivande andra grunder än de, som av riksdagen prövats och godkänts, böra tillämpas, skulle alltså fråga härom underställas riksdagen.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att generalpoststyrelsen för fortsatt främjande av sparsamhet under år 1937 må av postmedel ej mindre till ett belopp av högst 50,000 kronor och enligt nu gällande huvudgrunder till skolungdom i riket utdela mindre penningbelopp insatta å motböcker med postsparbanken, dock högst två kronor å varje bok, än även använda ett belopp av högst 1,000 kronor för åtgärder, som till sitt syfte nära sammanhånga med berörda skolsparrverksamhet,

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att för tiden efter år 1937 bestämma det belopp, som generalpoststyrelsen enligt nämnda huvudgrunder må av postmedel årligen disponera för nu ifrågavarande ändamål.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

F. Wessberg.